

Изх. № 515 / 06.06.2022 г.

Бх. № 151-КА
Дата 06.06.2022 г.

гр. София

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**Становище на
ПЛЕНУМА НА
ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД**

по конституционно дело № 5/2022 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На 14 април 2022 г. Конституционният съд с определение по к. д. № 5/2022 г. е допуснал за разглеждане по същество искането на главния прокурор на Република България за установяване на противоконституционност на чл. 2, ал. 2 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. (ЗДБ на РБ за 2022г.) (обн. ДВ, бр. 18 от 04.03.2022 г., в сила от 01.01.2022 г.).

Със същото определение на основание чл. 20а, ал. 1 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) Върховният административен съд (ВАС) е конституиран като

заинтересувана институция за представяне на писмено становище по к. д. № 5/2022 г. в едномесечен срок.

Конституционно дело № 5/2022 г. е образувано на 15.03.2022 г. по искане на главния прокурор на Република България за установяване на противоконституционност на чл. 2, ал. 2 от ЗДБ на РБ за 2022 г.

Според вносителя на искането разпоредбата на чл. 2, ал.2 от ЗДБ на РБ за 2022 г. противоречи на чл. 4, ал. 1; чл. 8 и чл. 117, ал. 2 и ал. 3 от Конституцията на Република България (Конституцията).

Главният прокурор излага съображения за противоречие на разпоредбата с конституционната норма, реламентираща независимостта на съдебната власт, чрез несъобразяване на гаранцията за тази независимост в приемането на самостоятелен бюджет на тази власт. Пзовава се на решенията на Конституционния съд по к. д. №3/2015 г. и к. д. №2/2003 г. Конституционният съд е приел, че държавният бюджет трябва да осигурява средства за нормалното функциониране на държавните органи и конституционната повеля е нарушена както когато такива средства изобщо не са предвидени, така и когато те са недостатъчни. В резултат на действието на оспорената разпоредба, с която предложеният от Висшия съдебен съвет размер на финансови средства за прокуратурата е намален с 20 000 000 лв., дейността на този орган на съдебната власт ще бъде сериозно затруднена и той ще бъде в невъзможност да упражнява правомощията си в пълен обем. Самият факт на намаляване на това финансиране по никакъв начин не се свързва с мотивите на законодателното решение за постигане на по-голяма ефективност на прокуратурата чрез спешното й

реформиране. Намаляването на бюджетната субсидия, заедно с общата икономическа ситуация в страната, както и липсата на собствени приходи на прокуратурата, със сигурност ще доведат до парализиране на дейността на държавното обвинение. Предвиденият в чл. 2, ал. 8 ЗДБ за 2022 г. резерв за непредвидени и неотложни разходи, не е в състояние да осуети този резултат.

С приемането на оспорената разпоредба законодателната власт на практика възпрепятства дейността на съдебната власт в нарушение на принципа по чл. 8 от Конституцията.

Опасността от блокиране на органи на съдебната власт поради недостатъчно финансиране нарушава и принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

I. Становище по допустимостта на искането

Пленумът на ВАС намира, че искането е допустимо – направено е от легитимиран да сезира Конституционния съд орган – главния прокурор на Република България (чл. 150, ал. 1 от Конституцията), и с него мотивирано се оспорва конституционност на законова разпоредба.

По този предмет Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимостта на направеното искане, поради което не е налице и отрицателната процесуална предпоставка, която да изключва допустимостта на искането (чл. 21, ал. 6 от Закона за Конституционен съд (ЗКС). Искането е подадено след обнародването на оспорената разпоредба при спазване на чл. 17, ал. 2 ЗКС. Искането съдържа изискуемите от чл. 17, ал. 1 ЗКС и чл. 18, ал. 1 и 2 ПОДКС реквизити.

II. СТАНОВИЩЕ ПО СЪЩЕСТВО НА ИСКАНЕТО

Пленумът на ВАС намира, че искането за обявяване на противоконституционност е основателно.

Съдебната власт е независима (чл. 117, ал. 2, изр. първо от Конституцията). Конституционният законодател е приел, че самостоятелният бюджет на тази власт е важна гаранция за нейната независимост, като извежда това правило в самостоятелна алинея трета на чл. 117. Последователна е практиката на Конституционния съд, че нарушаването на тези разпоредби е основание за противоконституционност. Съдебната власт трябва да има достатъчно средства за функционирането си, за да е независима. В този смисъл са решенията на Конституционния съд по к. д. 8/2007 г. и к. д. 5/2007 г.

Оспореното законодателно решение е прието по предложение за намаляване на внесения от Висшия съдебен съвет проектобюджет на съдебната власт, в частта за прокуратурата, направено от група народни представители преди второ четене на законопроекта за държавен бюджет. Това е станало в нарушение на законоустановената процедура по Закона за съдебната власт (ред. ДВ, бр. 28/2016 г.) и по мотиви, които не обосновават предложението. Висшият съдебен е единственият орган, който има правото да предложи проект за бюджета на съдебната власт и Министерският съвет няма право да коригира това предложение, а само да го внесе.

От практиката на Конституционния съд се извежда, че противоречи на Конституцията както лишаването изцяло на държавен орган от материални средства за осъществяване на

функциите му, така и неосигуряване на достатъчно средства за нормалното функциониране на органа. (Решение № 4 от 15.04.2003 г. по к. д. №2/2003 г.). Именно втората хипотеза е налице в случая, като предвид обстоятелството, че бюджетът на съдебната власт е единен, намаляването на субсидията за прокуратурата рефлектира негативно върху цялата съдебна власт.

Правосъдието е гарант на правовата държава. Недофинансирането на орган на съдебната власт нарушава чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

По изложените съображения Пленумът на Върховния административен съд намира, че сезиращото искане на главния прокурор на Република България е основателно и оспорената разпоредба следва да бъде обявена за противоконституционна.

Приложение:

- 1. Препис-извлечение от протокол за проведено заседание на пленума на Върховния административен съд на 25 май 2022 г.*

ГЕОРГИ ЧОЛАКОВ

Председател на

Върховния административен съд

